

KUOPIO

Tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi

Meidän Kuopio -osallisuusmalli
19.11.2025 hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

1. Perustelut tavanomaista tarkemman lapsivaikutusten arviointiin

	Ei	Kyllä
Kyseessä on kaupunkitasoinen suunnitelma tai ohjelma		X
Päätettävästä asiasta puuttuu aiempi kaupunkitasoinen linjaus / toimintamalli		X
Kyseessä on kaupunkitasoinen muutos palveluissa tai uusi järjestämistapa		X
Muut perustelut:		

2. Lapsivaikutusten arvioinnin tekijät ja osalliset

Lapsivaikutusten arvioinnin valmistelusta vastaava taho: Kansalaistoiminnan palvelut

Lapsivaikutusten arvioinnin valmisteluun liittyvä ydinryhmä, jossa 2–5 henkilöä (toimi-/virkanimike taso): Sirkka-Liisa Piipponen, osallisuuskoordinaattori, Kuopion kaupunki Enni Heiskanen, nuorisonohjaaja, Kuopion kaupunki Anne Peltola-Juvonen, perusopetuksen apulaisrehtori, Pyörön koulu, Kuopion kaupunki

Päätöksen valmistelun muut asiantuntijat ja osallistujat	
Palvelualue/Toimiala/ yhteistyötaho	Vastuuhenkilö (toimi-/virkanimike taso)
Kaupunkisuunnittelu/Asemakaavoitus	Lotta Pulkkinen, kaavoitusarkkitehti

Osalliset lapsiryhmät ja heille vaikutusmahdollisuuksien varaaminen	
Osalliset lapsiryhmät	Osallistamisen tapa
Lasten Parlamentin hallitus	Työpaja 2.9.2025

KUOPIO.

www.kuopio.fi

3. Kuvaus arviointia ohjaavista säädöksistä ja linjauksista sekä käytetystä tietoaaineistosta

1) Asiaan liittyvät säädökset, kaupungin linjaukset, ohjelmat ja ohjeet

Säädökset

Varhaiskasvatuksessa, perus- ja lukio-opetuksessa sekä nuorisotyössä osallisuus ja toimijuus on kirjoitettu velvoittavana toimintatapana (valtakunnalliset opetus- ja kasvatussuunnitelmat, nuorisolaki (1285/2016).

Valtioneuvoston periaatepäätös

Kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistämiseksi. [Oikeusministeriön julkaisu 2025:12.](#) Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen.

Kuopion kaupungin linjaukset

Kuopion kaupungin lähidemokratiajaosto linjasi 9.11.2023 kaupungin osallisuustyön tavoitteeksi kumppanuuden asukkaiden kanssa. Kumppanuus kaupunkiorganisaation ja asukkaiden kanssa tarkoittaa yhteistyötä vaihtoehtojen kehittämiseksi ja toivetilän muodostamiseksi.

Kaupunginvaltuusto päätti 20.5.2024, että kaupunkitasoisen osallisuusmallin kehitystyössä huomioidaan alueiden erilaisuus ja erilaiset tarpeet säilyttämällä pitäjäraadit sekä kehittämällä niiden toimintaa.

Kuopio tavoittelee Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin mukaista toimintaa. Alkukartoituksessa kehittämiskohteeksi nousi mm. lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen sekä äänen kuuleminen ja huomioiminen, toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa (arjessa) sekä päätöksenteossa <https://www.kuopio.fi/uploads/2023/07/lasten-ja-nuorten-kuuleminen-2022.pdf>

Kuopion kaupungin ohjelmat

[Kuopion kaupungin nuorisotyön Toimintaohjelma](#) 2030 (hyväksytty KV 18.2.2025, §17)
[Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma](#)

Edistetään lasten ja nuorten osallisuutta hakeutumalla Unicefin lapsiystävällinen kunta toimintamalliin ja toteuttamalla toimintamallia nykytilan arvioinnin ohjaamana.

2) Asiaan liittyvät selvitykset, tutkimus- ja tilastotieto sekä kertynyt tietoaaineisto

Tietoa ja tutkimuksia nuorten osallisuudesta. Osallisuuden osaamiskeskus / Kehittämiskeskus Opinkirjo. <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa/>

Yhteiskunnallinen osallisuus ja toimijuus: Lasten osallistuminen, kansalaisuus ja poliittisuus arjen käytäntöinä. Stenvall, Väitöskirja. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0820-9>

KUOPIO.

www.kuopio.fi

Osallisuus on hyvinvointia. Oppilaiden ja opetushenkilöstön näkemyksiä lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisen mahdollisuuksista ja rajoitteista. Pro gradu -tutkielma. Ervasti, Outi. 2021. Lapin yliopisto.

[https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64767/Osallisuus%20on%20hyvinvointia Outi%20Ervasti1.pdf](https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64767/Osallisuus%20on%20hyvinvointia%20Outi%20Ervasti1.pdf)

Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen Lausteella. Työpajatoiminnan avulla ehdotuksia asukasbudjettiin. Jokiniemi, Katariina Lindqvist. 2022. Turun ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/750335/Jokiniemi_Lindqvist.pdf?sequence=2

Teoreettiset jäsenyydet lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen tukena. Tietoa työn tueksi 3/2024. Reetta Kalliomäki, Weckström. Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaation julkaisu.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Teoreettiset_jasennykset_lasten_ja_nuorten_osallisuuden_edistamiseksi.pdf

Lasten Parlamentti, opinnäytetyöt

Lasten Parlamentilla kohti osallistavaa toimintakulttuuria. Rämö, Katri; Viherkoski, Riia. 2010. Turun ammattikorkeakoulu.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011100413494>

Lasten Parlamentin vakiinnuttaminen osaksi Jyväskylän kaupungin nuorisopalvelujen osallisuuskasvatusta. Kilpiö, Krista. Humanistinen ammattikorkeakoulu. 2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011100413494>

Lasten Parlamentti Joensuussa. Alueellisen mallin kehittäminen. Puranen, Maria. 2020. Metropolia ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/335587/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6%20B616042020.pdf>

Työpaja-aineistot

Kuopion Lasten Parlamentin hallitus (3 henkilöä) ja kaupunginvaltuutetut (5 henkilöä) kokoontuivat 14.11.2024 pohtimaan keinoja olisi vuoropuhelun lisäämiseksi Lasten Parlamentin ja päättäjien välillä, miten lasten ääni huomioitaisiin päätöksentekossa. Tilaisuudessa ideoitiin useita keinoja vuoropuhelun lisäämiseksi:

- Unelmakaupungin teko ja esittely päättäjille. Tavoitteet mistä lapset haluavat keskustella. "Näistä asioista haluamme keskustella."
- Kaupungin strategiatyö 2025: valtuustoryhmien puheenjohtajien ja Lasten Parlamentin yhteistapaaminen.
- Nuorten tapahtumiin päättäjiä mukaan.
- Lasten Parlamentin mielipidettä saa kysyä ja pyytää kannanottoja.
- Lasten Parlamentin 10-v. juhlat 2025.
- Lasten Parlamentti voisi vierailla valtuustoryhmien kokouksissa. Lasten Parlamentin kokouksiin kutsu valtuustoryhmien puheenjohtajille.
- Lautakunnan kokoukseen Lasten Parlamentin jäsen 1–2 kertaa vuodessa tutustumaan lautakunnan toimintaan.
- Lasten Parlamentin ja lautakuntien yhteistapaaminen kauden alussa.
- Lasten ja nuorten vaikuttamisen iltakoulu.
- Lasten Parlamentille omat tavoitteet kaudelle ja niistä keskustelu rohkeasti päättäjille ja medialle.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

Edellä luetelluista keinoista valittiin jatkokehittelyyn Lasten Parlamentin työpajaan 2.9.2025 Lasten Parlamentin valmistuneen unelmakaupungin esittely ”näistä asioista haluamme keskustella” valtuutetuille ja medialle.

Lasten Parlamentin hallituksen työpajassa 2.9.2025 keskusteltiin esimerkkien avulla mitä osallisuus on. Esimerkkinä käytettiin muokattuja osallisuusindikaattorin kysymyksiä <https://nuorisoala.fi/palvelut/tyokaluja-nuorisoalalle/tyokaluja-vaikuttavuudenkehittamiseksi/ikatasoiset-osallisuusmittarit/>

Lasten kanssa keskusteltiin, mitä tarkoittaa, että kunta on asukkaiden yhteisö ja mitä palveluja kunta tuottaa.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuuston jäsenet vastasivat osallisuusmallin esityksen kyselyyn keväällä 2025.

4. Kuvaus tarkastelluista päätöksen vaihtoehtoista.

Kuvataan nykytila sekä päätösvaihtoehtojen mukaiset uudet toteutukset (1–2 kpl).

Nykytilan kuvaus

Kuopiossa lapsilla ja nuorilla on kaksi edustuksellista vaikuttamiskeinoa: nuorisovaltuusto ja Lasten Parlamentti. Lapsivaikutusten arvioinnin kaupunki on ottanut käyttöön osana Lapsiystävällinen kunta -toimintamallia.

Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vastata kaupungin sähköisiin kyselyihin, antaa palautetta, tehdä aloitteita.

Kaupungin kouluissa toimivat oppilaskunnat ja joka koulussa on oppilaskunnan toimintaa ohjaavia opettajia. Oppilaskunnat tekevät aloitteita kaupungille.

Lasten Parlamentin hallitus ja kaupunginvaltuuston jäsenet pohtivat 14.11.2024 työpajassa yhteistyön tiivistämistä osana Lapsiystävällinen kunta -toimintamallia. Työ on kesken.

Pitäjäraatitoiminnassa on ollut nuoria, nykyisin ehdokkaaksi asettautumista suositellaan täysi-ikäisille.

Kaupunki järjesti vuonna 2024 yhteistyössä Kujalla-hankkeen, Setlementti Puijolan ja Taso-hankkeen kanssa nuorille omia keskustelutyöpajoja ”Mikä v-tuttaa iltoja”. Nuoret osallistuivat innokkaasti työpajoihin, mutta tilaisuuksien annin käsittely kaupungin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa jäi vaisuksi.

Pitäjäraatien toiminta kuudella maaseutualueella (Juankoski, Karttula, Maaninka, Nilsä, Riistavesi, Vehmersalmi) on keskittynyt vuodesta 2017 lähtien lasten ja nuorten ja ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseen. Pitäjäraadit ovat tukeneet toimintamäärärahalla lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuuksia muun muassa hankkimalla liikuntavälineitä ja kuljettamalla lapsia liikunta- ja kulttuuritapahtumiin. Pitäjäraadit ovat järjestäneet kumppaneiden kanssa yhteisöllisiä, päihteettömiä ja pääsymaksuttomia tapahtumia kylille. Pitäjäraadit ovat tukeneet lasten harrastetoimintaa hankkimalla lapsille välipalaa. Pitkien matkojen vuoksi lasten on jätävä harrastetoimintaan heti koulupäivän jälkeen.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

Uusi ehdotus ja täydennys osallisuusmalliin

Työpaja 2.9.2025: Lasten Parlamentin hallitus (8 osallistujaa), nuorisonohjaaja, osallisuuskoordinaattori.

Uusi ehdotus: Lasten Parlamentin ja päättäjien tapaaminen. Lapset kysyvät päättäjiltä. ”Näistä asioista haluamme keskustella päättäjien kanssa”

Miksi? Päättäjät pysyvät ajassa kiinni ja ymmärtävät paremmin lasten ja nuorten asioita. Lapset saavat kertoa asioista ihan omalla tavallaan.

Tavoite: Lapset ovat aidosti osallisia ja tulevat kuulluksi itseä koskevissa asioissa ja päätöksissä.

Mitä tehdään? Lapset kyselevät päättäjiltä. Päättäjät kertovat miten ovat edistäneet lasten hyvinvointia, mihin rahaa käytetään.

Kuinka usein? Kerran vuodessa

Missä? Kuopiossa, esim. valtuustosalissa. Lasten Parlamentin suurkokouksessa.

Kuka valmistelee? Lasten Parlamentin hallitus ja kaupungin hallinto. Mahdolliset kulut maksetaan kaupungin hallintokuluista.

Ketä kutsutaan? Kaupunginvaltuutettuja, lautakunnan jäseniä, media

Kysymykset, joko nostoja Unelmakaupunki-työpajasta tai ne on etukäteen kerätty lapsilta koulujen oppilaskuntien kautta. Lasten Parlamentin hallitus valitsee tilaisuudessa esitetyt kysymykset.

Mahdollisia kysymyksiä: Miksi kaikilla ei ole lyhyt matka harrastuksiin? Miksi pitää käydä koulua? Miksi yläkoulun pihalla ei ole mitään tekemistä, vaan pelkkää hiekkaa? Voisivatko lapset ja nuoret päästä suunnittelemaan koulujen pihoja? Miksi lasten salivuorot ovat maksullisia? Voisiko olla ilmainen liikuntapäivä kaikille? Voisiko koulukirjat uusia? Voisiko Kuopiossa olla talvella lämmitetty halli liikunnan harrastamiseen? Miksi koulumatka on pitkä?

Täydennys osallisuusmalliin: Lisätään Osallisuusmallin diaan sivulle 11 **koulujen oppilaskunnat**. Lasten Parlamentin hallituksen jäsenet kertoivat työpajassa 2.9.2025 tiiviistä ja toimivasta yhteistyöstä koulujen oppilaskuntien kanssa.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

5. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten tunnistaminen ja arvioiminen

Tiivistelmä vaikutuksista Myönteiset vaikutukset Neutraalit vaikutukset Kielteiset vaikutukset	Nykytila	Ehdotus	Uusi ehdotus
Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla) (esimerkiksi vaikutukset fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen ja turvallisuuteen, perheeseen, asumiseen, liikkumiseen, vapaa-aikaan, harrastuksiin, kaverisuhteisiin, oikeuteen saada laadukasta opetusta tai varhaiskasvatusta tai pedagogista/erityistä tukea)	Lasten Parlamentti, nuorisovaltuusto ja oppilaskunnat edistävät lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oikeutta kehittymiseen tekemällä aloitteita ja antamalla palautetta mm. koulujen turvallisuudesta, ruokailusta, liikuntamahdollisuuksista, opetuksen järjestelyistä. Lasten Parlamentti, nuorisovaltuusto ja opiskelija-/oppilaskuntien toiminta tukevat lasten demokratiakasvatusta, lisäävät yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Toimintaan osallistuminen vahvistaa lapsen itsetuntoa ja edesauttaa kaverisuhteiden vahvistumista.	Pitäjäraatien toimintamäärärahan pieneneminen voi vähentää tukea lapsille kuudella maaseutualueella. Pitäjäraatitoiminnan ulottaminen kolmelle muulle maaseutualueelle tuo alueen lapsille ja nuorille positiivisia mahdollisuuksia hyvinvointiin.	

	Pitäjäraatien toiminta tukee maaseudun lasten harrastamista ja hyvinvointia. Matalan kynnyksen tapahtumat edistävät sosiaalista turvallisuutta, mahdollisuutta kaverisuhteisiin.		
Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla) (esimerkiksi miten vaikuttaa läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin, erilaisiin lapsiryhmiin, eri alueilla asuviin, erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin, lasten syrjäytymiseen?)	Koulujen oppilaskunnat voivat tuoda esille, miten yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä voidaan kouluissa edistää. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten tavoittamiseksi tehtävät toimenpiteet eivät ole tiedossa tai niitä ei ole.		Miten kaupunki tavoittaa nuorisovaltuustoon ja Lasten Parlamenttiin osallistumattomat lapset ja nuoret sekä haavoittuvassa asemassa olevat.
Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla) (esimerkiksi miten lasten/nuorten kanssa on käsitelty asiaa ja miten lapsia tai nuoria on kuultu? Mitä näkemyksiä heillä on ollut?)	Kaupunki pyytää Lasten Parlamentilta ja nuorisovaltuustolta lausuntoja kaupungin ohjelmista ja palveluverkostosta. Kaupungin toimielimissä läsnäolo- ja puheoikeus voidaan antaa 15 vuotta täyttäneelle henkilölle silloin kun toimielin kutsuu kokoukseen nuorison edustajia. Kaupungin hankkeet ja prosessit ovat pitkäaikaisia, jolloin		Lasten Parlamentin ja päättäjien tapaaminen. Lapset kysyvät päättäjiltä.

KUOPIO.

www.kuopio.fi

	lapselle voi jäädä epäselväksi oman vaikuttamisen lopputulos. Pitäjäraadit kuuntelevat maaseudulla koulujen ja alueen nuorten toiveita siitä, mitkä asiat edistäisivät lasten hyvinvointia.		
Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa? Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan poistaa tai ainakin lieventää?	Lasten ja nuorten osallisuus perustuu edustuksellisuuteen. Kaupunki tekee lapsivaikutusten arviointeja palveluverkostosta ja ohjelmista.	Pitäjäraatitoiminta ulottuu koko maaseutualueelle.	
Lapsen edun ensisijaisuus 3.1. artikla) Edellisten kysymysten vastauksista esiin nousseita vaikutuksia ja lapsen oikeuksien toteutumista arvioidaan ja punnitaan. Mikä on keskeisintä kussakin asiassa ja mitä painotetaan? Mitä pidetään lapsen etuna ja millä perusteella? Miten lapsen etua on arvioitu suhteessa muihin seikkoihin? Päätöksen teossa ensisijainen painoarvo on aina lapsen edulla.		Pitäjäraatitoiminnan ulottaminen kaikille maaseutualueille antaa tasavertaisen mahdollisuuden maaseutualueille tukea alueen lasten ja nuorten hyvinvointia.	Kaupungin henkilöstöä koulutetaan lapsille soveltuviin yhteissuunnittelun menetelmiin.

6. Kokonaisarvion ja johtopäätökset

KUOPIO.

www.kuopio.fi

Kokonaisarvio:

Kaupungissa toteutuu edustuksellinen lasten osallistuminen. Nuorisovaltuusto ja Lasten Parlamentti toimivat tiiviissä yhteistyössä koulujen opiskelija-/oppilaskuntien kanssa.

Kaupungin toimielimissä läsnäolo- ja puheoikeus voidaan antaa 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, silloin kun toimitella kutsuu kokoukseen nuorison edustajia ([Kuopion kaupungin hallintosääntö 1.6.2025, 130§](#)). Käytännössä nuorisovaltuustolta on edustajia kaupungin lautakunnissa.

Lasten Parlamentin jäsenet ovat 3.–6. luokkalaisia eli noin 8–12-vuotiaita. Lasten Parlamentin toimikausi on 2 vuotta ja edustajien aloittaessa he ovat pääsääntöisesti 3.–4. vuosiluokkien oppilaita. Lasten Parlamentilta puuttuu yhteys päätöksentekijöihin.

Kaikki koulun oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan. Oppilaskunnasta valitaan oppilaskunnan hallitus, jonne valitaan jokaiselta luokalta edustaja/edustajat. Tiedonkulku luokan ja oppilaskunnan hallituksen välillä on tärkeää, että kaikkien ääni tulee kuuluville oppilaskunnan hallituksessa.

Kaupunkisuunnittelussa on hyviä kokemuksia koulujen kanssa tehtävässä yhteistyöstä. Koulujen lasten kanssa on suunniteltu pihvoja ym.

Johtopäätökset:

Osallisuusmalliin ehdotetaan lisäystä toimintamallista, jossa Lasten Parlamentin suurkokouksessa tai erillisessä Teams-kokouksessa lapsilla on mahdollisuus kysyä päättäjiltä. Kysymykset kerätään etukäteen lapsilta koulujen oppilaskuntien välityksellä. Lasten Parlamentin suurkokoukseen kutsutaan kaupunginvaltuutettuja.

Osallisuusmallissa ehdotettu yhteissuunnittelu asukkaiden kanssa soveltuu lasten kanssa toteutettavaksi lapsille sopivilla menetelmillä ikäryhmän taso huomioiden kuten piirtämällä, pelillistämällä, kuvakorteilla, tarinallistamisella, palikoilla rakentelulla, leikillä ja aivoriihellä. Dialogisuutta voi hyödyntää alkukartoituksessa. Lasten kanssa suunnittelu onnistuu parhaiten konkreettisen suunnittelun kautta. Suunnittelun tulokset pitää olla lasten havaittavissa, jolloin lapsille tulee tunne aidosta vaikuttamisesta.

Lasten osallistamisen menetelmiä opetellaan kaupungin henkilöstökoulutuksessa.

KUOPIO.

www.kuopio.fi